

The characteristic of gender stereotypes, including: 1) the stereotypes of masculinity/femininity, according to which each gender attributed certain psychological qualities, 2) stereotypes that perpetuate family and professional roles according to gender, family – women, professional – to men, and 3) stereotypes temperature linked to the differences in the work: instrumental field – the field of activities of men expressive as executive and maintenance work – scope of women 4) the stereotypes associated with attractiveness and benchmarks looks man and woman.

The influence of gender stereotypes on gender socialization of youth violence.

The results of the survey conducted by the students of 3-4 courses of Ternopil National University. V. Hnatyuka to demonstrate the content of stereotypes about the status position of individuals in the context of the separation of male and female social roles. We found that gender stereotypes are constructed in the process of socialization of the individual division of labor, the system of gender roles, family and the media. By fixing the level of consciousness accepted social norms, identity is a model of sexual behavior and getting their support.

Keywords: sex, gender, gender socialization, stereotypes statevorolovi family.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2014 р.

Прийнято до друку 28.02.2014 р.

Рецензент – к. п. н., доц. Песоцька О. П.

УДК 364-787.34:305

Н. В. Маркова

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЖЕРТВАМИ НАСИЛЬСТВА НА ҐРУНТІ ГЕНДЕРУ

Україна, незалежність якої задекларована в Конституції, прагне стати гідним членом світової спільності. Але гідність держави багато в чому залежить від того, як вона охороняє права та свободи своїх громадян, піклується про їх здоров'я. Сьогодні насильство влади послабилось, але зросла „влада” насильства на вулицях наших міст і сіл. Отже, для того, щоб завоювати повагу у світі, нам необхідно навчитись поважати один одного у власному домі. Мета даної статті – вивчення особливостей соціальної роботи з жертвами насильства на ґрунті гендеру.

Серед вітчизняних дослідників проблеми варто відзначити М. Богачевську-Хом'як, І. Богословську, І. Голубєву, Н. Грицяк, Р. Губаня, В. Довженко, О. Іваницьку, Л.Кобелянську, Л. Кормич,

А. Комарову, О. Кулачек, М. Орлик, А. Пашко, С. Станік, Т. Мельник, С. Хрисанову та ін.

Поняття „наси́льство” та похідні від нього широко використовуються в чинному кримінальному кодексі України.

Під насильством розуміють фізичний або психічний вплив особи на іншу людину, який порушує її право на особисту недоторканність, з метою досягнення певного особистого „задоволення” [1].

Зазначимо, що згідно зі ст. 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

До недавнього часу насильство на гендерному ґрунті (НГГ) розглядалося як справа суто особиста, сімейна. Однак в останні роки відбулося зрушення в осмисленні цього предмета, було опубліковано безліч досліджень, документально підтверджують широке розповсюдження НГГ і його серйозний вплив на жіночу психіку. Жіночі організації відкрито заявили, що НГГ – проблема соціальна, а зовсім не особиста. Були прийняті закони, що передбачають кримінальну відповідальність за НГГ, і розроблені механізми їх виконання. НГГ піддалося осуду на всесвітніх форумах, де були прийняті відповідні резолюції. Організація Об'єднаних Націй дала визначення НГГ і визнала це явище серйозною проблемою, що впливає на особистість, сім'ю, суспільство і нації.

Поняття „наси́льство на гендерному ґрунті” включає в себе слово „гендерний” тому, що його жертвами в переважній більшості випадків стають жінки. Насильство такого роду спрямовано, насамперед, на жінок як представниць слабкої статі, не здатних чинити опору сильнішим фізично чоловікам і в цілому володіють відносно низьким соціальним статусом. Недолік сили і статусу робить жінок вразливими для насильства.

Всупереч стереотипним уявленням про жертви насильства на гендерному ґрунті (НГГ), в реальності воно може торкнутися будь-якої жінки. Серед жертв НГГ є жінки багаті і бідні, освічені та ні, заміжні, вдови і розведені. Згідно з оцінкою Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), жертвою НГГ в якийсь момент життя стає кожна п'ята жінка. Інші дослідження дають навіть більш гнітючу статистику – аж до того, що жертвами насильства стає одна жінка з трьох. Сьогодні відомо, що НГГ може призвести до розвитку хронічних психологічних і фізичних розладів і негативно вплинути на найрізноманітніші аспекти життя жінки. Багато жертви згвалтування отримують серйозні фізичні й психічні травми, аж до психозу і смерті. Вірогідність самогубства серед жертв згвалтування в дев'ять разів вище, ніж серед жінок, що не піддавалися насильству.

Психологічна допомога особам, які пережили сімейне насильство, має два основних напрямки:

1) екстрена психологічна допомога при гострій травмі насильства і посттравматичному стресі;

2) тривалий супровід в процесі індивідуального консультування і групової роботи [3].

Екстрена допомога жертвам насильства здійснюється по „гарячій лінії” – це телефон довіри, індивідуальна консультація, групова робота (дебрифінг) і надання притулку. Основними завданнями екстреного короткострокового супроводу жертв насильства є оцінка безпеки, вжиття заходів щодо забезпечення фізичної та психологічної безпеки, нормалізація психічного стану потерпілих. При необхідності постраждалих направляють в медичні та правоохоронні органи.

Надання екстреної психологічної допомоги при гострій травмі і посттравматичному стресі будується на основі недирективної терапії, в якій більша увага приділяється емоційним чинникам і аспектам ситуації, ніж інтелектуальним. Засновник недирективної техніки консультування К. Роджерс підкреслював, що завдання консультанта в цьому випадку зводиться не до інтерпретації події, а, швидше, до сприяння клієнту заради „досягнення зрілості через інсайт і самодослідження”. На його думку, клієнт має прагнення до самоактуалізації, яка сприяє особистісному зростанню і психічному здоров’ю. Звільняючи сили для зростання, клієнт асимілює новий досвід, долає емоційні перешкоди і досягає інсайту, що відкриває шлях до зростання і здоров’ю.

При консультуванні з центром на клієнті, використовуються методики емпатичних розуміння, необумовленого прийняття і автентичності (справжності). Це сприяє формуванню відносин між консультантом і постраждалим, які дозволяють клієнту перейти зі стану дезадаптації до стану психологічної адаптації.

Таким чином, спеціалізоване втручання припускає вирішення поточних проблем клієнта через створення умов для вираження сильних емоцій і набуття почуття контролю над собою. Таке втручання може змінити переживання насильства. Дуже часто на дану травму накладаються переживання ситуацій насильства, що мали місце в минулому. Проте на даному етапі роботи минулі проблеми можна лише позначити, тоді як вся увага консультанта направлено на теперішній стан клієнта, його думки і переживання.

Посттравматична інтервенція – це спроба зробити можливою роботу з проблемою, але необов’язково спроба вирішити проблему [4]. Вирішення багатьох проблем вимагає тривалого часу. Іноді слід змиритися з важкою ситуацією і шукати прийнятний вибір.

Загальні завдання посттравматичної інтервенції включають в себе створення умов для:

- вираження почуттів;
- відтворення травмуючих спогадів для зменшення замішання;
- чіткого визначення актуальних проблем;

- прийняття клієнтом себе і травматичного переживання [2].

Оптимально таке втручання, яке приносить максимальні результати в короткі терміни, припиняючи розвиток незворотних психічних процесів. Як правило, посттравматична інтервенція має такі етапи [3].

Необхідно пам'ятати, що в травмуючих кризових ситуаціях велика ймовірність інтенсифікації психологічних захистів. При індивідуальній чи груповій роботі психологічна захист може вплинути на сприйняття інформації і послужити перешкодою для ефективної роботи. Психологічні захисту інтенсифікуються тоді, коли при спробі впоратися з травмуючою ситуацією всі ресурси і резерви майже вичерпані. Тоді в поведінці клієнта домінує саморегуляція, і він відмовляється від конструктивної діяльності. При консультуванні слід враховувати, що у людей з різними особистісними характеристиками ймовірність активізації тих чи інших механізмів психологічного захисту різна.

Залежно від конкретної мети виділяють три види консультування: що інформує і орієнтуюче, що підтримує і змінює. Мета першого - надати необхідну інформацію за запитом клієнтки, а також допомогти у виборі шляхів і засобів подолання сімейного насильства. Мета підтримуючого консультування – допомога у стабілізації особистості і зміцненні її захистів. Змінює консультування найскладніше, це гармонізація особистості через опрацювання і усвідомлення внутрішніх конфліктів.

Психологічний контракт – це результат спільного планування: визначення цілей і завдань консультування, а також дій, необхідних для вирішення сімейних і внутрішніх проблем клієнта. Центральне питання контракту - наскільки клієнт несе відповідальність за зміну сімейної ситуації. Нерідко люди чекають швидкого ефекту від роботи професіонала і розчаровані обмеженими можливостями консультування. Проте хороший контакт і довіру допомагають зміцнити намір активно і наполегливо вирішувати проблему. Крім психологічного аспекту, контракт включає в себе такі організаційні питання, як тривалість і періодичність зустрічей, а також права та обов'язки сторін.

Людина, що пережила насильство, відчуває виражене відчуття провини за те, що трапилося, а також ненависть до гвалтівника, жах і образу. Внаслідок цього у нього виникає неприйняття і відкидання власного тіла, різко падає самооцінка. Емоційні розлади можуть приймати різні форми - від замкненості та догляду в себе до страху і нездатності залишатися одному. Часто людина, що пережила домашнє насильство, не отримує допомоги. Звернення до фахівця вимагає від потерпілого певної частки мужності. Іноді з моменту події до моменту звернення за допомогою проходять роки. Грамотна допомога фахівця допомагає конструктивно пережити те, що трапилося і перетворитися з „жертви насильства” в „людини, яка пережила насильство”.

Робота фахівця дає жертві насильства можливість зрозуміти, що, хоча він не ігнорує всі труднощі і проблеми, але саме тут, у цих труднощах і проблемах, можна і потрібно шукати кошти для поліпшення становища. Тим самим клієнта спонукають до пошуку власних ресурсів зміни, якими може бути як його минуле, так і майбутнє, як спогади, так і уяву.

У роботі з наслідками насильства виділяють наступні стадії:

1. Рішення вилікуватися. Або симптоми настільки сильні, що неможливо терпіти далі, або людина свідомо вирішує, що потрібно щось змінювати, і звертається за допомогою. Завдання психолога на цій стадії – створення безпечного простору, оцінка стану здоров'я клієнта: психологічного та соматичного. На це може піти кілька тижнів або місяців.

2. Стадія кризи. Людина стикається з сильними почуттями, з болем. Ця стадія дуже важка для клієнта, тут важливо, щоб він міг подбати про себе. Консультант повинен тут давати дуже сильну підтримку. Можна збільшити частоту зустрічей. Корисно з'ясувати потенційний ризик самогубства і поговорити про це. Важливо, щоб клієнт усвідомив, що ця стадія не триватиме вічно. „Істина звільнить вас, але спочатку зробить абсолютно нещасним”.

3. Згадування. Якщо встановилося довіру до психолога, послідує розповідь про те, що сталося. Дуже важливо, щоб клієнт згадав стільки, скільки може витримати.

4. Віра. Ця стадія важлива, якщо людина сумнівається в точності своїх спогадів. Йому дуже важливо повірити в себе і свою пам'ять. „Якщо припустити, що ви це придумали, то навіщо? Навіщо вам витрачати на це час, гроші?”

5. Подолання мовчання. Розповідь про подробиці події. Це, як правило, супроводжується почуттям сорому і страхом налякати слухача, зустрічається і страх повторного насильства. Можна сказати клієнту: „Чим більше ви розповідаєте про пережите, тим менше енергії там залишається, вам стає легше”. Якщо людина зважився розповісти про це психолога, то потім він може зважитися розповісти про це ще комусь: другу чи подрузі. Тоді зникає внутрішня ізоляція.

6. Зняття з себе вини за те, що трапилося. Людина може звинувачувати себе в тому, що не зміг себе захистити, або в тому, що в момент насильства отримувал задоволення. Не варто переконувати клієнта в тому, що він зовсім не винен – він цьому не повірить. Важливо допомогти клієнту зняти з себе відповідальність за те, що трапилося.

7. Підтримка „внутрішньої дитини”. У середині кожного дорослого є дитина радісних та дитина страждає. Багато людей, які пережили насильство в дитинстві, не вмюють радіти життю. На цій стадії необхідно встановити контакт з „пораненим внутрішньою дитиною”, використовуючи малюнки, руху (в групі) і т.п.

8. Відновлення довіри до себе, підвищення самооцінки. Тут відбувається відновлення особистих кордонів клієнта, які були порушені насильством, а тепер знову можуть опинитися під контролем клієнта.

9. Оплакування втрати, тобто прощання з тим, що було втрачено в момент насильства.

10. Гнів. На стадії оплакування зазвичай назовні виходить і довгий час стримувана злість.

11. Розкриття і конфронтація. Гвалтівник – це людина, що живе поблизу. Важливо висловити йому свій гнів. Можна написати лист, можна розіграти це в психодрамі.

12. Прощення. Мається на увазі прощення себе. Прощати гвалтівника не потрібно, так як це може бути ще однією жертвою, яку йому принесе потерпіла. Сенс прощення в тому, щоб відпустити гвалтівника від себе.

13. Духовність. Повернення подання про те, що світ добрий і хороший. Тут зникає відчуття відокремленості від світу, нездатності відчувати красу. Повертається зв'язок між Я і тілом. Відроджується довіру до людей.

14. Дозвіл травми і рух вперед. Це момент, коли люди відчувають, що їм вдалося включитися в життя. Поступово терапія йде до завершення, настає час попрощатися з клієнтом [3].

Крім очного консультування або психотерапії в допомозі жертвам насильства можуть брати активну участь телефонні служби. Установки різних центрів, що здійснюють допомогу жертвам насильства, різні. Особливо це стосується міри активності, що проявляється консультативною службою при безпосередній допомозі жертві насильства.

Загальні завдання, які повинна вирішити жінка - жертва насильства, щоб подолати травматичну ситуацію, виглядають наступним чином:

1. Формування ставлення до себе:
  - Визнання своєї унікальності;
  - Прийняття себе такою, яка є;
  - Набуття любові до себе.
2. Формування ставлення до інших:
  - Визнання унікальності будь-якого іншого;
  - Розвиток у собі якостей, які допомагають зрозуміти думку, точку зору, поведінку іншого.
3. Дослідження себе:
  - Вивчення своїх переваг, реакцій, станів в різних обставинах;
  - Дослідження свого характеру, особливостей його прояву в різних сферах діяльності (робота, сім'я, дозвілля тощо);
  - Увага до свого тіла;
  - Аналіз цінностей і життєвих сенсів.
4. Усвідомлення необхідності відновлення (реабілітація):

- Пошук власного алгоритму досягнення рівноваги: знайомство з різними, в тому числі традиційними, способами відновлення; вибір прийнятних і адекватних способів;

- Розуміння того, що відновлення себе за рахунок іншої - шлях тупиковий і непродуктивний, що тягне за собою такі прояви, як роздратування, агресія, „пошук винуватого”, „відхід у хворобу”, „синдром нещасного” та ін.

5. Погляди, які допомагають досягти психічної рівноваги:

- Всі проблеми в мені самій;

- Все залежить від мого ставлення до подій;

- Внутрішню рівновагу виникає не з бажання змінити інших, а з прийняття їх такими, які вони є;

- Все, що ми можемо змінити, - це наше сприйняття світу, сприйняття оточуючих, сприйняття самого себе;

- Важливо перестати тривожитись і навчитися жити зараз;

- Варто навчитися прощати - це дозволить позбутися багатьох проблем;

- Необхідно позбутися страху і віддати перевагу страху любові - тоді можна змінити природу відносин з іншими людьми.

На відновлення контролю над своєю поведінкою у жертви насильства можуть піти тижні, місяці, а іноді й роки. Для психотерапії жертв насильства використовуються різноманітні методи, вибір технік і підходів залежить від особистості клієнта, від конкретної ситуації і від професіоналізму психотерапевта. Гуманістичний підхід можна застосовувати при всіх видах терапії. Так як пацієнт потребує розуміння, прийняття та підтримки з боку консультанта, терапія, орієнтована на клієнта, допомагає жертві виразити себе, розглянути різні способи реагування і вибрати з них найбільш підходящий.

Модель кризової інтевенції використовується в тих випадках, коли число зустрічей консультанта з потерпілою заздалегідь обумовлено. Головна мета кризової інтервенції-допомогти жінці ефективно впоратися з травмою. Для цього в процесі консультування ставляться три завдання:

1. Адекватне і ясне уявлення про подію.

2. Управління своїми почуттями і реакціями, подолання афекту.

3. Формування поведінкових моделей, що дозволяють подолати наслідки травми [1].

Американський психолог Гейл Аббарбанель запропонувала наступну схему кризової інтервенції:

1. Назвіться постраждалій і поясніть, як ви пов'язані з кризовою службою для жінок.

2. Роз'ясніть свою роль і завдання. Розкажіть про ту допомогу, яку ви можете надати.

3. Визнайте тяжкість того, що сталося.

4. Спонукаєте постраждалу говорити про те, що трапилося. Будьте терплячі, дайте їй час для відповіді на ваші питання.

5. Допоможіть постраждалої висловити почуття, що виникли у зв'язку з насильством.

6. Поясніть, що багато жертв сексуального насильства відчують подібні почуття і схильні подібним реакцій.

7. З'ясуйте подання жінки про травматичний вплив сексуального насильства. Дізнатися, що вона думає про свої дії перед насильством і під час події. Поясніть, що багато жертв невірно собі уявляють міру своєї відповідальності за те, що трапилося: насправді пережила насильство не може бути винна в тому, що вона виявилася жертвою.

8. Резюмуйте висловлене і переходите до фази вирішення проблем.

9. Допоможіть ідентифікувати окремі переживання і встановити пріоритети, то є відзначити те, що найбільше турбує постраждалу і чим потрібно зайнятися в першу чергу.

10. Разом складіть план дій з вирішення найважливіших проблем, викликаних насильством. Запропонуйте альтернативні рішення по кожній темі. Зміцніть що з'явилося у жінки відчуття, що вона контролює ситуацію, підкресліть, що це вона приймає рішення і буде їх реалізувати так, як вважає за потрібне.

11. Оцініть здатність постраждалої впоратися з наслідками насильства. Дізнайтеся, хто з її близьких або друзів може надати їй підтримку.

12. Підготуйте жертву насильства до можливих реакцій на травму.

Описана схема співбесіди використовується і як вступна фаза для короткострокової психотерапії [2].

Більш тривала процедура кризової інтервенції обумовлена травмуючим впливом насильства на особистість жертви. Її ставлення до світу, що оточує і собі піддано сумніву. Почуття безпеки і контролю над своєю долею знищено, здатність довіряти іншим людям похитнулася, величезний збиток нанесений самооцінці. Реакції на травму і породжені нею внутрішні конфлікти істотно змінюють поведінку постраждалої, особливо в тому випадку, якщо вона вважає за краще мовчати і не звертатися за допомогою.

Далеко не завжди жінка, що перенесла насильство, виявляється на прийомі у соціального працівника, а якщо це відбувається, приводом для звернення служать найчастіше депресія, втрата сенсу життя, самотність, невдачі на роботі, конфлікти з чоловіком, серйозні труднощі у вихованні дітей, неповагу з боку близьких або товаришів по службі і т. д. Пояснюється це цілим рядом причин: 1) жінка переживає гострі почуття провини і сорому; 2) результати перенесеної травми часто позначаються на різних сферах життя жінки, не завжди пов'язаних з сексом. Жінка щиро вважає, що між згвалтуванням в минулому і тими проблемами, які існують в сьогоденні, немає ніякого зв'язку; 3) людина прагне забути перенесену біль, з якою він не в змозі жити. В одних випадках це повне

забуття, в інших знижується значимість події, яка сприймається як прикрий курйоз, випадковість, дрібниця, про яку не варто згадувати.

Як правило, жінка сподівається, що за допомогою фахівця вона зможе налагодити своє життя, не торкаючись самої болючої теми, не піддаючи себе додатковому приниженню. Те, що з нею одного разу сталося, і супутні цьому почуття вона сприймає як власний порок, гріх, прокляття. Вона переконана, що, якщо люди дізнаються про це, вона буде назавжди відторгнута, вигнана з суспільства. Вона намагається сховати в собі жахливе спогад. Іноді спостерігається протилежна позиція: жінка багато і охоче розповідає про те, як її гвалтували, згадуючи все нові деталі. Ситуація згвалтування найчастіше стає найяскравішою плямою в сірій, бідній подіями і переживаннями життя; це єдине, що може привернути до неї увагу. Іноді, зізнаючись у тому, що вона зазнала насильства, жінка намагається у фантазії взяти на себе повну відповідальність за те, що сталося, намагаючись тим самим зберегти контроль над ситуацією і не упустити свою гідність перед психологом. У будь-якому випадку соціальний працівник має справу з жінкою, чие життя розбита насильством. Для зміни необхідно розкрити сам факт насильства, його причини та наслідки для життя жінки, тобто саме те, що жінка усіма силами намагається заховати від себе, відсунути або спотворити.

Жінки не завжди готові до обговорення та роботи в когнітивному стилі, тому що нерідко впадають у відчай. Розпач слід витіснити надією, нагадуючи групі про те, що тільки сама людина відповідає за свою долю і за своє життя. В деяких випадках роботи з жінками – жертвами різних форм насильства більш ефективні групи арт-терапії. Як відомо, художня творчість полегшує доступ до пригніченим в результаті травми почуттям, відновлює самоповагу і дарує позитивні емоції. При творчій діяльності часто вихлюпуються агресивні почуття, що перериває новий цикл насильства.

Отже, право на свободу від насильства – одне з основних прав людини. Основними напрямками соціальної роботи з жертвами є: 1) екстрена психологічна допомога при гострій травмі насильства і посттравматичному стресі; 2) тривалий супровід в процесі індивідуального консультування і групової роботи.

Перспективу подальших досліджень порушеної нами в статті проблеми вбачаємо в аналізі технологій профілактики гендерного насильства, що забезпечують функціонування гендерної рівності у суспільстві, забезпечення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків.

Список використаної літератури

- 1. Берн Ш.** Гендерная психология / Ш. Берн. – СПб. : Прайм-Еврознак, 2001. – 320 с.
- 2. Гендерний аналіз українського суспільства /** Т. Мельник, Л. Кобелянська, Л. Смоляр. – К., 1999. – 293 с.
- 3. Малкина-**

Пых И. Г. Гендерная терапия / И. Г. Малкина-Пых. – М. : Эксмо, 2006. – 928 с. **4. Мельник Т. М.** Міжнародний досвід гендерних перетворень / Т. М. Мельник. – К. : Логос, 2004. – 320 с.

Маркова Н. В. Соціальна робота з жертвами насильства на ґрунті гендеру

У статті аналізуються основні проблеми, що пов'язані з науковими пошуками щодо розвитку сучасних технологій соціальної роботи з жертвами гендерного насильства. Як засвідчує сучасна практика, на шляху вирішення проблеми підвищення ефективності діяльності соціального працівника є чимало перешкод як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру, які потрібно знімати, відкриваючи простір для розвитку демократичних процесів у країні. Основні положення статті мають безпосередній вихід на сучасну практику діяльності соціального працівника у напрямку подолання насильства на ґрунті гендеру. Особливо важливим у цьому відношенні є узагальнення досвіду соціальної роботи, накопиченого у різних галузях практики роботи соціальних працівників, психологів, трансформування його до сучасної дійсності з урахуванням особливостей гендерних аспектів насильства.

Ключові слова: гендер, соціальна робота, гендерна рівність, сексизм, гендерне насильство.

Маркова Н. В. Социальная работа с жертвами насилия на почве гендера

В статье анализируются основные проблемы, связанные с научными поисками по развитию современных технологий социальной работы с жертвами гендерного насилия. Как показывает современная практика, на пути решения проблемы повышения эффективности деятельности социального работника есть немало препятствий как объективного, так и субъективного характера, которые нужно снимать, открывая простор для развития демократических процессов в стране. Основные положения статьи имеют непосредственный выход на современную практику деятельности социального работника в направлении преодоления насилия на почве гендера. Особенно важным в этом отношении является обобщение опыта социальной работы, накопленного в различных областях практики работы социальных работников, психологов, трансформации его в современной действительности с учетом особенностей гендерных аспектов насилия.

Ключевые слова: гендер, социальная работа, гендерное равенство, сексизм, гендерное насилие.

Markova N. V. Social Work with Victims of Gender-Based Violence

The paper analyzes the main problems related to the scientific search of the development of modern technologies in social work with victims of

gender-based violence. As it was shown in the article, there are many obstacles on the way of improving the efficiency of a social worker, both objective and subjective, which should be removed to open space for the development of democratic processes in the country. The key points have direct access to the modern practice of a social worker in the sphere of overcoming gender-based violence. As we know the right to freedom from violence is a basic human right. The author identifies the main areas of social work with victims: 1) urgent psychological treating in the case of acute trauma of violence and post-traumatic stress; 2) long-term support in the process of individual counseling and group work. The author emphasizes that the work of the expert gives victims of violence a possibility to understand that if the person does not ignore the difficulties and problems, in these difficulties and problems she will be able to find means to improve the situation. Thus, the client is encouraged to find her own resources for changes, which can be both her past and future as memories and imagination. Especially important from this point of view is the generalization of social work experience gained by social workers and psychologists in various practical areas, transforming it into a reality, taking into account gender peculiarities of violence.

Key words: gender, social work, gender equality, sexism, gender-based violence.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2014 р.

Прийнято до друку 28.02.2014 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Ваховський Л. Ц.